

Негара Р.В.

Національний університет «Одеська юридична академія»

КЕРІВНИК ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ Й СУБ'ЄКТ ПРИЗНАЧЕННЯ: ЗМІСТ, ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТА СПІВВІДНОШЕННЯ

У статті досліджуються зміст, ознаки, правове регулювання та співвідношення керівника державної служби й суб'єкта призначення в законодавстві з питань державної служби. Установлено наявність різних підходів до використання в нормативних текстах термінів «керівник державної служби» та «суб'єкт призначення» (одночасне, шляхом з'єднання розділовим сполучником «або»; паралельне, залежно від категорій посад державних службовців; окреме). Охарактеризовано зміст, ознаки та особливості визначення керівника державної служби в державних органах. Доведено, що інституційність (зайняття певної посади) є головним критерієм визначення керівника державної служби. Визначено зміст, ознаки й повноваження суб'єкта призначення. З'ясовано, що суб'єкти призначення реалізують свої повноваження не тільки щодо державних службовців категорії «А», а й щодо окремих державних службовців категорії «Б». Здійснено порівняння повноважень керівника державної служби та суб'єкта призначення.

Акцентовано увагу на домінуванні використання в Законі України «Про державну службу» терміна «суб'єкт призначення», внаслідок чого частина повноважень керівника державної служби обмежується або не знаходить конкретизації в інших положеннях Закону. З урахуванням правозастосовної необхідності ця ситуація вирішується, як правило, поєднанням суб'єкта призначення та керівника державної служби, або шляхом включення керівника державної служби (частки) до суб'єкта призначення (цілого) як посадової особи, якій, відповідно до законодавства, надано повноваження призначати на відповідну посаду державної служби, або через їх ототожнення, виходячи з умов конкретної ситуації, в усіх випадках, де значиться тільки суб'єкт призначення, розуміється й керівник державної служби. Наголошується на неприйнятності цих варіантів, незважаючи на їх правозастосовну зручність.

Для розмежування керівника державної служби та суб'єкта призначення запропоновано використовувати ресурс розмежування політичних та адміністративних посад у державних органах, з метою реалізації якого ці терміни й введені в чинне законодавство з питань державної служби. Обстоюється думка, згідно з якою керівник державної служби та суб'єкт призначення є різними за змістом термінами, у зв'язку з чим виразити їх співвідношення через, наприклад, круги Ейлера не вбачається можливим. Обґрунтовано, що подолання цієї проблеми можливе лише шляхом перегляду вживання термінів «керівник державної служби» та «суб'єкт призначення» й унесення відповідних змін насамперед до Закону України «Про державну службу».

Ключові слова: державна служба, категорії посад державної служби, керівник державної служби, посада державної служби, правове регулювання, суб'єкт призначення.

Постановка проблеми. Оновлення законодавства з питань державної служби, пов'язане, зокрема, з прийняттям нового Закону України «Про державну службу» (далі – Закон-2015) [1], торкнулося багатьох інститутів державної служби, у тому числі системи управління державною службою (ч. 1 ст. 12 Закону-2015).

Одним із нових суб'єктів, яких включено до системи управління державною службою, став керівник державної служби в державному органі

(далі – керівник державної служби). У зв'язку з цим цілком природно постають питання, пов'язані з правовим статусом керівника державної служби, особливостями його визначення в окремих державних органах і функціональним призначенням його повноважень.

Окрім цього, науковий інтерес до обраного напрямку підсилює вживання в положеннях Закону-2015 та інших актах законодавства з питань державної служби й іншого, на перший

погляд близького за змістом, терміна «суб'єкт призначення», співвідношення яких залишається невіршеним як у чинному законодавстві, так і в науковій літературі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з державної служби засвідчує високий рівень уваги науковців до положень Закону-2015, теоретико-правової характеристики їх змісту і правозастосування. Це праці таких учених, як Л.Р. Біла-Тіунова, Ю.П. Битяк, В.В. Васильківська, В.С. Волик, А.Т. Гаркуша, І.П. Голосніченко, Ю.С. Даниленко, О.П. Єфремова, І.І. Задоя, М.І. Іншин, С.В. Ківалов, І.Б. Коліушко, Т.О. Коломоєць, С.О. Конєва, Л.М. Корнута, Н.Р. Нижчик, О.С. Продаєвич та ін. Окремі питання з порушеної проблематики висвітлювалися в статтях Н.С. Наулік [2], І.Л. Олійник [3], О.П. Рябченко [4], М. Халіняк [5]. Разом із цим дослідження змісту і співвідношення між собою суб'єкта призначення та керівника державної служби за Законом-2015 не проводилися, що насамперед негативно позначається на їх визначенні й розмежуванні їхніх повноважень.

Постановка завдання. Метою статті є визначення змісту і співвідношення керівника державної служби та суб'єкта призначення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз положень Закону-2015, інших актів законодавства з питань державної служби дав змогу встановити наявність різних підходів до використання в нормативних текстах досліджуваних термінів. Так, є випадки одночасного вживання цих термінів, з допущенням альтернативного застосування одного з них (шляхом з'єднання розділовим сполучником «або»), це, наприклад, такі норми Закону-2015: абз. 2 ч. 2 ст. 23 («суб'єкт призначення або керівник державної служби забезпечує оприлюднення ... наказу (розпорядження) про оголошення конкурсу ...»); ч. 2 ст. 66 («суб'єкт призначення або керівник державної служби може обмежитися зауваженням»); ч. 2 ст. 72 («рішення про відсторонення державного службовця ... приймається керівником державної служби або суб'єктом призначення») тощо [1].

Зустрічаються випадки паралельного використання досліджуваних термінів в одній нормі з розмежуванням їх застосування, зокрема, залежно від категорій посад державних службовців, прикладом якого є абз. 1 ч. 2 ст. 23 Закону-2015 (рішення про оголошення конкурсу на зайняття вакантної посади державної служби категорії «А» приймає суб'єкт призначення, на вакантні посади державної служби категорій «Б» і «В» – керівник державної служби) [1].

І наостанок, випадки їх окремого вживання, яких найбільше в положеннях Закону-2015, як приклад наведемо такі: ч. 1 ст. 41 (*переведення здійснюється керівником державної служби*); ч. 2 ст. 42 (*«керівник державної служби визначає місце, строк відрядження ...»*); ч. 4 ст. 43 (*про зміну істотних умов праці державного службовця повідомляє керівник державної служби*) тощо, де фігурує лише керівник державної служби, і ч. 3 ст. 20 (*«спеціальні вимоги до осіб, які претендують на зайняття посад державної служби категорій «Б» і «В», визначаються суб'єктом призначення ...»*); ч. 2 ст. 30 (*«... рішення конкурсної комісії скасовується суб'єктом призначення ...»*); ч. 6 ст. 31 (*рішення про тимчасове покладання обов'язків приймає суб'єкт призначення*); ч. 1 ст. 35 (*суб'єкт призначення може встановити випробування*); ч. 4 ст. 36 (*«у разі відмови особи від складення Присяги ... акт про призначення на посаду скасовується суб'єктом призначення»*) тощо [1], у яких згадується лише суб'єкт призначення. При цьому явно переважають випадки окремого вживання терміна «суб'єкт призначення».

Приклади аналогічного знаходимо й у підзаконних актах з питань державної служби. Так, одночасне вживання цих термінів наявне в Порядку проведення конкурсу на зайняття посад державної служби, затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 25.03.2016 № 246 (далі – Порядок № 246) [6]: абз. 1 п. 69 («суб'єкт призначення або керівник державної служби визначає умови проведення конкурсу на зайняття посад фахівців з питань реформ ...»); п. 11 («суб'єкт призначення або керівник державної служби ... забезпечує надсилання в електронній формі НАДС наказу (розпорядження) про оголошення конкурсу та умов його проведення ...»).

Паралельне використання – п. 5 Порядку № 246 (рішення про оголошення конкурсу на зайняття посади категорії «А» приймає суб'єкт призначення; рішення про оголошення конкурсу на зайняття посади категорій «Б» і «В» приймає керівник державної служби); абз. 7 п. 14 Порядку № 246 (конкурс на зайняття посад категорії «Б» в усіх інших випадках та категорії «В» проводиться конкурсною комісією, утвореною керівником державної служби або суб'єктом призначення) [6].

Окреме вживання – абз. 1 п. 14 Порядку № 246 («конкурс на зайняття посади керівника та заступника керівника територіального органу міністерства ... який утворений як

юридична особа публічного права, проводиться ... конкурсною комісією, утвореною суб'єктом призначення); абз. 3 п. 17 Порядку № 246 («рішення про перенесення дати конкурсу ... на зайняття посади категорії «Б» або «В» – конкурсна комісія або суб'єкт призначення ...») [6], у яких ідеться лише про суб'єкта призначення.

Отже, наведене переконує, що нормативна регламентація, зміст та ознаки суб'єкта призначення та керівника державної служби не дають змоги дійти однозначного висновку щодо їх співвідношення, а отже, й навести обґрунтування щодо вживання цих термінів у зазначених вище випадках.

Водночас у сучасних 1 наукових дослідженнях з питань державної служби проблематиці їх застосування приділено замало уваги, внаслідок чого залишається відкритими чимало питань теоретико-практичного характеру, що, безумовно, негативно позначається на правозастосуванні. Масив наукових праць характеризується або уникненням порушеної проблематики (праці Н.І. Бернацької [7], А.О. Головачової [8], О.А. Губської [9], Ю.С. Даниленко [10], М.І. Кобалю [11], Т.П. Мороза [12], В.М. Павліченка [13], І.П. Сімонової [14], О.А. Соколової [15], І.О. Чухлебова [16]), або поверховим дослідженням, зокрема, повноважень керівника державної служби (праці О.Ю. Дрозда [17], В.Я. Мацюка [18], Н.С. Наулік [2], І.Л. Олійник [3], О.П. Рябченко [4], М. Халіняк [5]), що очевидно вимагає визначення змісту й ознак суб'єкта призначення та керівника державної служби, аналізу правового регулювання їхнього статусу й повноважень і вироблення підходу до їх співвідношення.

Відповідно до п. 3 ч. 1 ст. 2 Закону-2015, **керівник державної служби** в державному органі – посадова особа, яка займає вищу посаду державної служби в державному органі, до посадових обов'язків якої належить здійснення повноважень з питань державної служби й організації роботи інших працівників у цьому органі [1].

Виокремимо такі ознаки керівника державної служби:

– займає посаду державної служби, тобто обов'язково є державним службовцем, відповідно до ч. 2 ст. 1 і п. 4 ч. 1 ст. 2 Закону-2015;

– займає вищу посаду державної служби в державному органі. У цьому випадку мається на увазі не обов'язково посади категорії «А» (посади вищого корпусу), а й посади категорії «Б», як,

наприклад, посада керівника апарату місцевої державної адміністрації належить до категорії «Б» (абз. 4 п. 2 ч. 2 ст. 6 Закону-2015), він же є й керівником державної служби в апараті місцевої державної адміністрації (п. 31 ч. 1 ст. 17 Закону-2015);

– до посадових обов'язків належить: 1) здійснення повноважень з питань державної служби та 2) організація роботи інших працівників. Отже, окрім інституційної характеристики (зайняття певної посади), статус керівника державної служби зв'язується зі здійсненням певних повноважень. Забігаючи наперед відмітимо, що запропонований Законом-2015 порядок визначення керівника державної служби в окремому органі виходить лише з інституційності (зайняття певної посади) без урахування повноважень відповідної посадової особи (ч. 1 ст. 17 Закону-2015).

Декілька тез висловимо й щодо посадових обов'язків керівника державної служби. Якщо з другим складником усе більш-менш зрозуміло, йдеться про виконання функцій роботодавця стосовно працівників державного органу, які не є державними службовцями (п. 11 ч. 2 ст. 17 Закону-2015), то зміст «повноважень з питань державної служби» є нормативно невизначеним.

Звертаючись до повноважень керівника державної служби, систематизованих у ч. 2 ст. 17 Закону-2015, одразу відзначимо, перелік таких повноважень є невичерпним, оскільки керівник державної служби здійснює інші повноваження відповідно до цього й інших законів України (п. 13 ч. 2 ст. 17 Закону-2015), отже, це свідчить про те, що всі повноваження керівника державної служби визначаються саме законами. Водночас неправильним буде твердження, що всі повноваження керівника державною служби є повноваженнями з питань державної служби, оскільки є повноваження, які походять із трудового законодавства, наприклад, це виконання функцій роботодавця стосовно працівників державного органу, які не є державними службовцями (п. 11 ч. 2 ст. 17 Закону-2015); створення належних для роботи умов і їх матеріально-технічне забезпечення (п. 12 ч. 2 ст. 17 Закону-2015).

Н.С. Панова, вивчаючи інноваційні, на її думку, положення Закону-2015, зокрема запровадження посади керівника державної служби, вказує, що «закон передбачив у штатному розписі державного органу посаду «керівник державної служби» [19, с. 35]. Із цим неможливо погодитися, адже за Законом-2015 керівник державної служби не посада в розумінні п. 4 ч. 1 ст. 2 Закону-2015,

¹ Обґрунтовується це тим, що лише в положеннях Закону-2015 з'явилися досліджувані терміни, а отже, і наукові дослідження датуються після 2015 р.

а фактично набір повноважень, які притаманні певній посаді. Яскравим прикладом зазначеного є введення посад державного секретаря Кабінету Міністрів України, міністерств, які є керівниками державної служби в цих органах, саме Законом-2015 (пп. 14–15 п. 3 розділу XI) [1].

Для визначення особливостей керівника державної служби необхідно звернутися до особливостей поняття «керівник». Керівник – це не просто державний службовець, а посадова особа, яку характеризує сукупність кваліфікуючих ознак, тобто конкретні державно-владні повноваження виконавчого та розпорядчого характеру у сфері виконавчої влади: а) розподіл обов'язків між своїми заступниками; б) розпорядження матеріально-фінансовими цінностями; в) керівництво й спрямування роботи виконавчого органу та його апарату; г) вирішення кадрових питань; д) підписання правових актів виконавчого органу; ж) представництво виконавчого органу у відносинах із громадянами, іншими державними органами, підприємствами, установами й організаціями всіх форм власності тощо [20, с. 10].

Критерії визначення посадової особи, яка реалізуватиме повноваження керівника державної служби, встановлюються в ч. 1 ст. 17 Закону-2015. При цьому використано два підходи до формулювання цих критеріїв, у яких закладено лише інституційні характеристики (зайняття певної посади). Перший полягає в чіткому визначенні посадових осіб, які здійснюватимуть повноваження керівника державної служби, зокрема, у міністерстві, – державний секретар міністерства; в іншому центральному органі виконавчої влади – керівник відповідного органу; у місцевих державних адміністраціях керівник апарату – в апараті місцевої державної адміністрації та її структурних підрозділах (крім структурних підрозділів зі статусом юридичних осіб публічного права). Другий – у встановленні загальних ознак, за якими в усіх інших органах необхідно визначати посадову особу, яка є керівником державної служби, а саме в державних органах, посади керівників яких належать до посад державної служби, – керівник відповідного органу; в інших державних органах або в разі прямого підпорядкування окремій особі, яка займає політичну посаду, – керівник апарату (секретаріату). Як виняток відмітимо положення ч. 8 ст. 91 Закону-2015, згідно з яким повноваження керівника державної служби в органах прокуратури здійснює керівник відповідного органу прокуратури [1]. Загалом же, як видається, проаналізовані критерії охоплюють усі можливі ситу-

ації з визначенням керівника державної служби в різних державних органах.

Суб'єкт призначення, згідно з п. 7 ч. 1 ст. 2 Закону-2015, – державний орган або посадова особа, яким відповідно до законодавства надано повноваження від імені держави призначати на відповідну посаду державної служби в державному органі та звільняти з такої посади [1].

Суб'єкта призначення характеризують такі ознаки:

– це державний орган, правовий статус та організаційно-правова форма якого не має значення (*це, наприклад, Кабінет Міністрів України, Вища рада правосуддя*); або

– це посадова особа, без уточнення її правового статусу (*це, наприклад, Президент України, голова місцевої державної адміністрації*);

– наявність відповідно до законодавства повноважень призначати на посаду державної служби та звільняти з такої посади. З огляду на те що повноваження суб'єкта призначення в Законі-2015 не систематизовані в науково-практичному коментарі Закону-2015, зазначається, що суб'єкт призначення, як правило, виконує й інші повноваження щодо державного службовця, зокрема ініціює дисциплінарне провадження, вирішує питання про заохочення [21, с. 42]. До цього варто додати присвоєння рангів державним службовцям (ч. 4 ст. 39 Закону-2015); здійснення оцінювання результатів службової діяльності державних службовців, які займають посади державної служби категорії «А» (ч. 3 ст. 44 Закону-2015); прийняття рішення про відкликання з щорічних відпусток державних службовців, які займають посади категорії «А» (ч. 1 ст. 60 Закону-2015); вирішення питань припинення державної служби (п. 4 ч. 1 ст. 83, ч. 2 ст. 84, ст. ст. 86, 87 Закону-2015) тощо. Також варто звернути увагу на те, що ці повноваження встановлюються відповідно до «законодавства», що не обмежується виключно законами, а включає й інші акти, у тому числі підзаконні.

З положень законодавства з питань державної служби, Закону-2015 зокрема, вбачається, що суб'єкт призначення реалізує повноваження тільки щодо державних службовців категорії «А» (абз. 1 ч. 2 ст. 23, п. 1 ч. 2 ст. 31 Закону-2015). Разом із тим призначення окремих державних службовців категорії «Б» здійснюється також суб'єктами призначення, наприклад, керівників апаратів і структурних підрозділів місцевих державних адміністрацій (посади яких належить до категорії «Б», абз. 4 п. 2 ч. 2 ст. 6 Закону-2015), згідно з

п. 4 ч. 1 ст. 39, ч. 3 ст. 44 і ст. 11, п. 3 ч. 1 ст. 39, відповідно до Закону України «Про місцеві державні адміністрації» [22], призначають голови цих адміністрацій (*не державні службовці, згідно з п. 9¹ ч. 3 ст. 3 Закону-2015*). У зв'язку з цим і в разі паралельного використання досліджуваних термінів залежно від категорій посад державних службовців трапляються неузгодженості, які потребують виправлення.

Отже, аналіз офіційних визначень та ознак досліджуваних термінів, наведених у Законі-2015, не дає змоги остаточно визначитися з їх співвідношенням, хоча все ж усвідомлюємо їх відмінність. У такому разі гадаємо, що варто повернутися до аналізу передумов появи цих термінів у чинному законодавстві з питань державної служби.

Досліджуючи положення Закону України «Про державну службу» 2011 р. [23], в якому вперше введено терміни «керівник державної служби» та «суб'єкт призначення», М.В. Халіняк та Н.А. Гнидюк указували, що уведення вищої посади керівника державної служби в державному органі забезпечує на рівні цього органу розмежування посад на політичні й адміністративні, до яких належать посади державної служби, та впровадження одного з ключових принципів функціонування інституту державної служби – політичної нейтральності [5, с. 192]. Майже аналогічні думки висловлюють Н.С. Панова, яка зазначає, що посаду керівника державної служби запроваджено з метою здійснення розмежування політичної та управлінської діяльності [19, с. 35], та І.Г. Сурай, яка на прикладі державних секретарів міністерств розмежування політичних посад і посад державної служби розглядає як складник упорядкування функцій сучасної системи державного управління України [24, с. 184], а також обґрунтовує його спрямування на забезпечення політичної нейтральності державних службовців [24, с. 179]. Наголосимо, що й у Пояснювальній записці від 30.03.2015 до Законопроекту від 30.03.2015 № 2490 [25], який став Законом-2015, зазначалося, що необхідність прийняття Проекту Закону зумовлена також принциповими новаціями, якими є, зокрема, розмежування політичних та адміністративних посад. Однак нескладно помітити, що ця мета далеко не повністю реалізувалася в положеннях Закону-2015.

Це, на наше переконання, і має бути покладено у визначення співвідношення керівника державної служби та суб'єкта призначення. Отже, безпосереднє управління державною службою в державному органі здійснює державний службовець,

який займає найвищу посаду державної служби (належить до адміністративних посад), у більшості випадків це керівник цього органу (*наприклад, керівники державних служб, агентств, інспекцій, їх територіальних органів*) або керівник апарату (*наприклад, державні секретарі міністерств, керівники апаратів судів*).

Суб'єкт призначення як посадова особа, у свою чергу, здійснює повноваження лише щодо окремих державних службовців (вищого корпусу – категорії «А» та окремих службовців категорії «Б»), які й займають найвищі посади державної служби у відповідних державних органах (тобто є керівниками державної служби в цих органах). Саме тому така посадова особа, як суб'єкт призначення, належить до політичних посад. Цим також обґрунтовується потреба конкретизації статусу посадової особи як суб'єкта призначення у визначенні, наведеному в п. 7 ч. 1 ст. 2 Закону-2015, а саме в уточненні, що така посадова особа не є державним службовцем, оскільки державний службовець, який уповноважений призначати на посади інших державних службовців, є керівником державної служби в цьому органі.

Упевнені в тому, що внаслідок утілення згаданої вище мети (розмежування політичних та адміністративних посад) закладається й дієвий механізм забезпечення принципу стабільності державної служби (п. 10 ч. 1 ст. 4 Закону-2015 [1]).

Як уже зазначалося, найбільші складнощі виникають у разі окремого вживання в положеннях Закону-2015 досліджуваних термінів, а з огляду на домінування терміна «суб'єкт призначення», виникає потреба в пошуку місця для керівника державної служби. Основна проблема криється в тому, що окремі повноваження керівника державної служби, у тому числі встановлені в ч. 2 ст. 17 Закону-2015, обмежуються або не конкретизовані в інших нормах Закону-2015, залишаються, так би мовити, у «повітрі», що, зрештою, може призвести до паралізації роботи державних органів. Так, наприклад, проаналізувавши положення Закону-2015, можемо стверджувати, що керівник державної служби **не уповноважений**:

– визначати спеціальні вимоги до осіб, які претендують на зайняття посад державної служби категорій «Б» і «В», оскільки це робить суб'єкт призначення (ч. 3 ст. 20);

– скасовувати рішення конкурсної комісії у випадках, передбачених п. 1 ч. 1 ст. 30, ч. 4 ст. 35 і 36, оскільки це може лише суб'єкт призначення (ч. 2 ст. 30);

– приймати рішення про тимчасове покладення виконання обов'язків за вакантною посадою, оскільки, згідно з ч. 6 ст. 31, таке рішення може прийняти лише суб'єкт призначення;

– установлювати випробування в акті про призначення на посаду, тому що це право лише суб'єкта призначення² (ч. 1 ст. 35);

– звільнити державного службовця з посади до закінчення строку випробування в разі встановлення невідповідності державного службовця займаній посаді, тому що це право тільки суб'єкта призначення (ч. 6 ст. 35);

– скасувати акт про призначення на посаду в разі відмови особи від складання Присяги державного службовця, оскільки робить це суб'єкт призначення (ч. 4 ст. 36);

– затверджувати висновок щодо результатів оцінювання службової діяльності, тому що, відповідно до абз. 2 ч. 4 ст. 44, здійснює це суб'єкт призначення наказом (розпорядженням);

– застосовувати право зворотної вимоги (регресу) заподіяної матеріальної та моральної шкоди, оскільки це право має держава в особі суб'єкта призначення (ч. 2 ст. 80);

– припиняти державну службу в разі втрати державним службовцем права на державну службу або його обмеження, в такому випадку суб'єкт призначення зобов'язаний звільнити державного службовця (ч. 2 ст. 84);

– припиняти державну службу за ініціативою державного службовця або за угодою сторін, оскільки це повноваження суб'єкта призначення (ст. 86);

– припиняти державну службу за власною ініціативою, оскільки передбачено лише ініціативу суб'єкта призначення (ст. 87) [1].

Окреслена ситуації з урахуванням передусім правозастосовної необхідності, як правило, вирішується поєднанням суб'єкта призначення та керівника державної служби. При цьому відбувається це або шляхом включення керівника державної служби (частки) до суб'єкта призначення (цілого) як посадової особи, якій, відповідно до законодавства, надано повноваження призначати на відповідну посаду державної служби, або через їх ототожнення, виходячи з умов конкретної ситуації, в усіх випадках, де значиться тільки суб'єкт призначення, розуміється й керівник державної служби. Такої думки дотримується й В.Я. Мацюк, який, аналізуючи керівника державної служби та

суб'єкта призначення хоча й із погляду трудового права, відзначає, що відповідні особи можуть співпадати, тобто статус наведених суб'єктів може бути наявним в одній особі [18, с. 241]. Прикладів таких ситуацій науковець, на жаль, не наводить.

Обидва варіанти є очевидно зручними для правозастосування, оскільки дають змогу під суб'єктом призначення в усіх необхідних випадках мати на увазі й керівника державної служби, до того ж на власний розсуд. Незважаючи на це, визнати прийнятними зазначені варіанти вирішення цієї ситуації не вбачається можливим насамперед унаслідок їх невідповідності меті введення цих термінів, їх ознакам і змісту, суперечності положенням Закону-2015.

Висновки. За результатами проведеного дослідження можна сформулювати такі висновки щодо співвідношення керівника державної служби та суб'єкта призначення:

1) керівник державної служби та суб'єкт призначення є різними за змістом термінами, введення яких покликано розмежувати політичні й адміністративні посади, забезпечити реалізацію принципу стабільності державної служби. У разі їх окремого співіснування наявність взаємозв'язків між керівником державної служби та суб'єктом призначення не встановлено, у зв'язку з чим виразити їх співвідношення через, наприклад, круги Ейлера не вбачається можливим;

2) у кожному державному органі обов'язково є керівник державної служби. Є приклади одночасного існування в державних органах і керівника державної служби, і суб'єкта призначення (міністерство, місцева державна адміністрація);

3) окремі повноваження керівника державної служби та суб'єкта призначення збігаються (зокрема щодо оголошення конкурсів на зайняття вакантних посад; призначення та звільнення на посади державних службовців тощо), втім повноваження керівника державної служби стосуються організації державної служби й поширюються на більше коло державних службовців;

4) носії статусу «керівник державної служби» та «суб'єкт призначення» завжди уособлюють різні особи (крім того, суб'єктом призначення може бути державний орган), які не можуть збігатися;

5) керівник державної служби та суб'єкт призначення визначаються щодо конкретної посади державної служби, при цьому щодо однієї посади може бути або керівник державної служби, або суб'єкт призначення;

6) суб'єкт призначення здійснює повноваження щодо державних службовців категорії «А»

² Унаслідок цього виникає питання щодо реалізації ч. 2 ст. 35 Закону-2015, якою передбачено обов'язковість установа випробування в разі призначення на посаду державної служби вперше, у тому числі посади категорії «В», призначення яких здійснює керівник державної служби

й окремих державних службовців категорії «Б», а керівник державної служби – щодо всіх інших державних службовців категорії «Б» й усіх державних службовців категорії «В».

З метою виправлення цієї ситуації, забезпечення узгодженого вживання термінів «керівник державної служби» та «суб'єкт призначення» в чинному законодавстві з питань державної служби, спрямованого на потреби правозастосу-

вання, необхідно переглянути насамперед у положеннях Закону-2015 уживання цих термінів. До внесення відповідних змін під час тлумачення положень Закону-2015 особливо у випадках окремого використання аналізованих термінів варто враховувати повноваження керівника державної служби (ч. 2 ст. 17 Закону-2015), а щодо суб'єкта призначення – положення актів спеціального законодавства.

Список літератури:

1. Про державну службу : Закон України від 15.12.2015 № 889-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/889-19> (дата звернення: 30.05.2019).
2. Наулік Н., Горзов А. Особливості правового статусу керівника державної служби в місцевій прокуратурі. *Актуальні проблеми правознавства*. 2018. № 1. С. 96–101.
3. Олійник І.Л. Компетенція керівників державної служби в державному органі. *Європейські перспективи*. 2012. № 4 (1). С. 79–84.
4. Рябченко О.П. Проблемні питання правового регулювання статусу керівника державної служби в державному органі. *Юридичний вісник. Серія «Повітряне і космічне право»*. 2018. № 3. С. 90–96.
5. Халіняк М., Гнидюк Н.А. Керівник державної служби: правовий статус і повноваження. *Актуальні проблеми державного управління*. 2013. № 2. С. 191–203.
6. Про затвердження Порядку проведення конкурсу на зайняття посад державної служби : Постанова Кабінету Міністрів України від 25.03.2016 № 246. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/246-2016-%D0%BF> (дата звернення: 30.05.2019).
7. Бернацька Н.І. Проблеми правового регулювання соціального забезпечення публічної служби в Україні : дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.05. Київ, 2018. 426 с.
8. Головачова А.О. Правове регулювання оплати праці державних службовців в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05. Харків, 2018. 189 с.
9. Губська О.А. Проблеми правового регулювання працевлаштування та професійного розвитку державних службовців в Україні : дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.05. Київ, 2018. 428 с.
10. Даниленко Ю.С. Оцінювання у державній службі: теорія і правове регулювання : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Одеса, 2017. 200 с.
11. Кобаль М.І. Забезпечення трудових прав державних службовців в умовах євроінтеграції : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05. Київ, 2017. 182 с.
12. Мороз Т.П. Правове регулювання професійної підготовки державних службовців : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05. Київ, 2018. 200 с.
13. Павліченко В.М. Проблеми гармонізації національного нормативно-правового забезпечення праці державних службовців до міжнародного законодавства: дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.05. Київ, 2018. 446 с.
14. Сімонова І.П. Адміністративно-правове регулювання державно-службових відносин у контролюючих органах в сфері оподаткування : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Ірпінь, 2017. 207 с.
15. Соколова О.А. Особливості оплати праці державних службовців у сучасних умовах : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05. Київ, 2017. 221 с.
16. Чухлебов І.О. Правове регулювання інформаційного забезпечення кадрової політики органу публічної адміністрації в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Запоріжжя, 2017. 283 с.
17. Дрозд О.Ю. Правове регулювання проходження державної служби в Україні: проблеми співвідношення норм трудового та адміністративного права: дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.05; 12.00.07. Київ, 2017. 438 с.
18. Мацюк В.Я. Державна служба у системі трудових відносин: теоретико-правові проблеми : дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.05. Київ, 2017. 425 с.
19. Панова Н.С. Окремі аспекти правового регулювання державної служби. *Юридичний вісник*. 2016. № 1. С. 31–38.
20. Біла-Тіунова Л.Р. Захист права на державну службу. *Правові та інституційні механізми забезпечення розвитку України в умовах європейської інтеграції*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 18 травня 2018 р.). Одеса, 2018. Т. 2. С. 9–11.
21. Науково-практичний коментар до Закону України «Про державну службу» / К.О. Ващенко, І.Б. Коліушко, В.П. Тимошук, В.А. Дерещ (відп. ред.). Київ: ФОП Москаленко О.М., 2017. 796 с.

22. Про місцеві державні адміністрації : Закон України від 09.04.1999 № 586-XIV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14> (дата звернення: 30.05.2019).

23. Про державну службу: Закон України від 17.11.2011 № 4050-VI (втратив чинність). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4050-17> (дата звернення: 30.05.2019).

24. Сурай І.Г. Між політикою та державною службою (державний секретар міністерства в Україні). *Публічне урядування* 2017. № 1. С. 178–185.

25. Проект Закону про державну службу від 30.03.2015 № 2490. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=54571 (дата звернення: 30.05.2019).

Nehara R.V. HEAD OF THE CIVIL SERVICE: CONTENT, LEGAL REGULATION AND CORRELATION

The article researches the content, features, legal regulation and the correlation of the head of the civil service and the subject of the assignment in the legislation on civil service issues. Different approaches to using the terms "head of civil service" and "subject of assignment" in the normative texts are established (simultaneously, by connecting a dividing link "or"; in parallel, depending on the categories of civil officers' positions, separate). The content, features and peculiarities of the definition of the head of the civil service in state bodies are characterized. It is proved that institutionality (occupation of a certain position) is the main criterion for determining the head of the civil service. The content, features and authority of the subject of assignment are determined. It was established that the subjects of assignment exercise their powers not only with regard to civil servants of category "A", but also with respect to certain civil servants of category "B". Comparison of powers of the head of the civil service and the subject of assignment is performed.

The emphasis is placed on the domination of the use of the term "subject of assignment" in the Law of Ukraine "On Civil Service", as a result of which part of the powers of the head of the civil service are limited or do not find concretization in other provisions of the law. Considering the need for enforcement, this situation is usually resolved, as a rule, by a combination of the subject of assignment and the head of the civil service, or by including the head of the civil service (stake) in the subject of assignment (the whole) as an official who, in accordance with the legislation, has been given the authority to appoint for the corresponding civil service position, or through their identification, proceeding from the conditions of a particular situation, in all cases where only the subject of assignment is specified, the head of the civil service is understood also. It is emphasized that these options are inappropriate, despite of their legal applicability convenience.

In order to distinguish between the head of the civil service and the subject of assignment, it is proposed to use the resource of demarcation of political and administrative positions in state bodies for the purpose of implementation of which these terms were introduced into the current legislation on civil service issues. It is argued that the head of the civil service and the subject of assignment are different definitions in terms of content, therefore, it's not seen as possible to express their correlation, for example, through Euler's circles. It is substantiated that overcoming this problem is possible only by reviewing the use of the terms "head of the civil service" and "subject of assignment" and introducing appropriate changes, first of all, to the Law of Ukraine "On Civil Service".

Key words: civil service, categories of civil service positions, head of civil service, civil service position, legal regulation, subject of assignment.